

کرنجارانى جىسان يگرن!

شېئىر

توركانى كويىتى ناوۋەندى كۆمەلە دىگەن كىسەنى مېنى كەلمەن ئېرىن

دەۋرىي دوۋەھەم - ژمارە ۴۱۹ - ئىيوۋى ئەۋلى بەفرانىبار ۱۴۰۰ - دىسامبىر ۲۰۲۱

سەرۆتار

ئەۋكارەساتانەي كە دەسەلاتى ئىسلامى بەسەر خەلگى ئىرانى ھىناۋە

سەپاندوۋە، بە گەندەللى و ئىعتىيادىك كە لەناۋ كۆمەلگادا پەرى پىداۋە، بە بى ماف كەردنى ژنان، گەللىك كارەساتى كەم وئىنەي لە كۆمەلگاي ئىراندا خولقاندوۋە.

لەو ئىۋەدا ژنان پتر لە ھەر گروپكى كۆمەلايەتسى دىكە بارى ئەم ھەژارى و گەندەللى و ناہرابەرى و بىبەشېيەيان لەسەر شانە. درەنگتر لە ھەمووان دادەمەزرىن و زووتر لە ھەمووان بىكار دەكرىن، لەبرى كارى يەكسان لەگەل پياۋان ھەقدەستى بەرابەريان نىيە. ژنان چ بەھۋى چۈنەسەرەۋى رىژەي تەلاق و جىابونەۋە و چ بەھۋى ئىعتىياد و پان مەرگى ھاۋسەر، زۆر جار نان دەرھىنەرى بنەمالەن.

لە ۋەھا باروودۇخىك دايە كە بەداخەۋە بەشىك لە ژنان ناچار بە فرۇشى ئەندامى جەستەي خۇيان، بە قەبۇل كەردنى سىغە، بە لەشفرۇشى، بە فرۇشتىنى قزى سەرى خۇيان، بە فرۇشتىنى كۆرپەلەكەيان دەبن تا تىكە نانىك بۇ ئەندامانى بنەمالەيان دابىن بكەن. فرۇشتىنى ئەندامانى جەستە لە گورچىلە و پىستەۋە تا قز، لە كارى دژوار و ھەلاۋاردنى سىستەماتىكەۋە تا ناچار بوون بە قەبۇل كەردنى سىغەي ئىسلامى پان لەراستىدا لەشفرۇشى، ئەۋ كارەساتانەن كە ئەم رژىمە بەسەر خەلگى ھىناۋە.

تالان و دزىنى سەرۋەت و سامانى خەلگ لە لاىەن دەسەلاتدارانى ئىسلامى، سەرۋەتى نجوۋمىيى ناخوند و لات و چەقۇكىشانى ھكۈۋەت، بۇشايبى بەرىن و قوۋلى چىنايەتى، لەگەل سەركوت و ھەلاۋاردنى سىستەماتىك، دىمەنى سىياسى و كۆمەلايەتسى ئەمىرۋى ئىرانن.

كرىكاران، جووتىاران، مامۇستايان، خۇندكاران، ژنان، خەلگى كوردستان و ئەۋ جەماۋەرى كە كەمىنە نەتەۋمىيە و مەزھەبىيەكان پىك دىنن ھەر كامىيان بەجۇرىك لەناست

بەپىي راپۇرتى رۇژنامەي خۇراسان، ھىندىك لە كچان و ژنان لە مەشھەد بەخاترى ھەژارى رۋوبان كەردوۋەتەۋە فرۇشتىنى قزى خۇيان. بە پىي ئەم راپۇرتە ژنىك حازرە قزى بە ۲۰۰ ھەزار تەمەن بفرۇشىت تا قەرزى دكتورى دىيائىتەكەي بداتەۋە. ئەم رۇژنامەيە دەنوسىت: ”بەپىي جنس و پىروۋنى موو، ژنان دەتوانن ۲۰۰ تا نىپايەتەن دوو مىلۇن تەمەن لەبرى قزىان ۋەرىگرن.“ بەپىي راپۇرتى مەيدانىي ئەم رۇژنامەيە، كچىكى دە سالە بۇ كرىنى تەلەفۋون، ژنىكى ۲۱ سالە بۇ دانەۋى قىستى جىازى خوشكەكەي، ژنىكى ۵۰ سالە بۇ دابىن كەردنى خەرجى دەرمانى مېردەكەي و ھەرۋەھا كچىكى ۱۵ سالە بۇ دابىن كەردنى خەرجى ناۋنوس كەردن لە مەدرەسەي مامناۋەندى قزى خۇيان فرۇشت.

بەلام كارەساتى كۆمەلايەتى لېردە كۇتايى نايەت. دلئەزىنتر لە فرۇشتىنى قزى ژنان، فرۇشتىنى كۆرپەلەيە. ”ھەبىۋللا مەسعودى“ جىگرى كۆمەلايەتى رېكخراۋى يېزىستىي ئىران باسى لە چۈنەسەرەۋى نامارى فرۇشتىنى كۆرپەلە لە شەش مانگى رابردوۋا كەردوۋە و وتوۋىەتى كە كۆرپەلەكەكان بەر لەۋەيكە لە دايك بن پىش فرۇش دەكرىن. ناۋىراۋ دلئەت: ”باروودۇخى نالەبارى بنەمالەكان و ھەرۋەھا ئىعتىيادى دايكان و باۋكان لە گرىنگترىن ھۇكارەكانى فرۇشتىنى كۆرپەلە دېنە ئەژمار.“ رۇژنامەي شەھەرەۋەند ھەر لەم بۋاردە دەنوسىت: كوپ نىك بە ۵۰ مىلۇن تەمەن، كچ نىكەي ۷۰ تا ۸۰ مىلۇن تەمەن. قىمەتى مندال و كۆرپەلە زۆر جىاۋازن. كۆرپەلەكان لە مندالەكان گرانترن.

بەسەرھاتى كۆرپەلەيكە كە پاش بەدنىا ھاتنى دەفرۇشرىت، بەسەرھاتىكى دلئەزىنئە. واتە مندالانىك كە نەخۋازاۋ بەدنىا دىن تا ببنە پارىەكى رەش و بۇ دايك و باۋكىان. دەسەلاتى ئىسلامى بەۋ ھەژارى و فەلاكەتەي كە بەسەر خەلگىدا

كۆبۈۋەۋى سەراسەرى مۆۋەلىمان و پىۋىستى گۇپانكارى لە چۆنىەتى بەرپۋە بردنى خۇپشانەكان

بزوۋتەۋەي ژنانى ئىران، مۆتەكەي كۆمارى ئىسلامى

دەستى ئەردۇغان خۇش بى، پان رۋوى دىپلۇماسى دەۋلەتەكان رەش بى؟

كۆمارى ئىسلامى و مەزھەبى كەردنى زىاترى پەرۋەردە و بارھىتان

لەمەر مانگرتن

مىژوو و ئىستاي سەلەفىەت لە پۇژھەلاتى كوردستان

ماركسىزم و ئىكۆ سۆسالىزم

ئەۋكارەساتانەي كە دەسەلاتى ئىسلامى بەسەر خەلگى ئىرانى ھىناۋە

درېژەى : لەمەپ مانگرتن

يەكېك لە مامۇستايانى گەۋرى سۇسيالېزم، ئىنگىلىس، سەبارەت بە مانگرتنى كرێكارانى ئىنگىلىس ئاۋا دەلى: ”خەلكانېك كە ئەۋندىيان سەر ھەيە تاكوو پىشتى بۇرژۋايەكى تاك لە زوى بىدن، توانايى ئەۋەشيان ھەيە كە پىشتى ھەموو بۇرژۋازى لە زوى بىدن و تېكىيان بىشكىتن“. بە شىۋىيەكى گىشتى مانگرتن لە يەك كارخانىە بەسە بۆ ئەۋىي مانگرتن بۆ باقى كارخانەكانى تىرىش بگاۋازتەنەۋ. بىراستى كە مانگرتن دىتۋانى كارېگەرەيكى ئەخلاىتى زۆر ئېھتارە و دەگمەنى ھەيى، دىتۋانى كارېگەرى زۆر گەۋرى لەسەر ۋەى باقى كرێكارەكانىتەر ھەيى، كاتېتك ئەۋان دىبىين كە ھاۋرئى ھەۋكارەكانىيان چۆن ئەگەر بۆ ماۋىيەكى مەيىش بېش كۇتايان بە كۇپالايەتى خۇيان ئىشۋارە و بە دژى سەرمايەداران راپەرۋيون.

ھەر جار كە كرێكاران مان دەگرن، زۆر بەھىزەر ئەنەئىشەى سۇسيالېزم دىچىتە مېشكى كرێكارانىدەۋ، ئەنەئىشەى خەباتى تەۋارى چىنى كرێكار بۆ رزگارى لە ستەمى سەرمايە. زۆر ئېشھاتۋەرە كە تا پىش لە مانگرتنىكى گەۋرە، كرێكارانى كارخانەيەكى دىبارى كىراۋ، يان لقىكى تايبەتى پېشەسازى، و يان شارىنگى ديارىكرار، ھىچ شىتېكان لەسەر سۇسيالېزم بېيىشتى يان بىريان ليكرەئىيتەۋ. بەلام دۋاى مانگرتن، كۆمەللە و ئەنجۈمەنى خوتىندەۋ لە ئتوياندا يېڭھاتەرە و ژۋمەرى كرێكارانى سۇسيالېست زۇرتەر و زۇرتەر بۋەد. مانگرتن ئەۋە فىئرى كرێكاران دەكا كە پەى بەۋە بىرن كە ھىزى سەرمايەدار ھەللىسۈكەۋى كرێكارەكان تەۋادىن و كرێكاران لە كۈنرە دئ، فىزيان دەكا كە تەنبا يىر لە خاۋىشكار و يان ھاۋكارەكانى خۇيان ئەكەنەۋەر، بىلكو يىر لە ھەموو خاۋىشكارەكان بولگۈيى چىنى سەرمايەدار و بىكەن و ھەر ئەۋ كاتەى لە پىشتەۋەر چىنى كرێكار بگەنەۋەر. كاتېتك كە كارخانەدارنىك لە كۈى رېنج لە مەندۋوبۋىنى چەندىن سەرە لە كرێكاران، مېليۇنلە سەرمايەى بەدەست ھىناۋە. بەلام خۇى لە زىياد كردنىكى كەمى ھەقدەستى كرێكاران دەپۋىرى و تەنانەت ھەۋلىكى كەم كردنەۋى ئەۋ ھەقدەستە دايە، و كاتېتك كرێكاران لە بەرامبەرى دا رادەۋىستن، و ئەۋ كارخانەدارە بە ھەزاران بىنەمالەى بىرسى دەرۋەكەتە سەر جادەكان، بۆ چىنى كرێكار بە تەۋاۋىتى رۋون دەيتەرە كە چىنى سەرمايەدار ”رەكۋو گىشتىك- دۋۇمنى چىنى كرێكارن، و كرێكاران تەنبا دىتۋانن پىشت بە خۇيان و ھىزى يەكگرتۋويان بىەستن. زۇرجار پروۋەدات كە كارخانەدار ھەك خۇخۋازنىك- ھەموو ھەۋلى بۆ فىرودانى كرێكاران دىخاتە گەپ، و بە بانگىھىشتى كرێكاران بۆ سەر سفەر و خانى جوان ھەۋ بۆ شارەنۋەى چەۋساندەنۋەكان بىدا. مانگرتن،

ھەمىشە ئەم فرت و فىلانەيان بە زوى ئاشكارا دەكا و ئەۋە نىشانى كرێكاران دەدا كە ”خۇخۋازەكەيان“ تەنبا گورگىكە لە پىشتى مەپ دا. ئەۋندىيان سەر ھەيە تاكوو پىشتى بۇرژۋايەكى تاك لە زوى بىدن، توانايى ئەۋەشيان ھەيە كە پىشتى ھەموو بۇرژۋازى لە زوى بىدن و تېكىيان بىشكىتن“. بە شىۋىيەكى گىشتى مانگرتن لە يەك كارخانىە بەسە بۆ ئەۋىي مانگرتن بۆ باقى كارخانەدارەكان دىيانھىۋى پۇزى خۇخۋازى لېىدن، ھەر بىراستى كە مانگرتن دىتۋانى كارېگەرەيكى ئەخلاىتى زۆر ئېھتارە و دەگمەنى ھەۋل دەدن كە كرێكاران دلىنيا كەنەۋەر كە تىزار و كارېگەرى زۆر گەۋرى، بە پىتى دىستى ياسا، ۋەك يەك چاۋ لە خاۋىشكار و كرێكار دەكا. كرێكاران ھىچ شىتېك لە ياساكان نازان، و لەگەل مەنۋەرەكانى دىۋەلت پتۈۋەندىيان نىە، بەتايبەت ئەۋەنى كە پۇستى بالايان لە حكۈمەت دا ھەيە، ھەر بۇيە لە زۆرىەى كاتەكاندا باۋەريان پىدەكەن. دواتر مانگرتن رۋوۋەدا، داۋاكارى گىشتى، پىشكىنەرى كارخانە، پۇلىس و زۆر جارانىش ھىزى سوپا لەبەردەم دەرگاى كارخانەدا رادەۋەستن. كرێكاران بۇيان دەرەدەكەۋى كە ياساكانىيان شكانىۋەد: خاۋىشكارەكان ياساى ئەۋ ماڧەيان ھەيە كە لە دەۋرى يەك كۆپىنەۋەرە و لەسەر چۆنىەتى كەم كەرنەۋى ھەقدىستەكان گىتۋرگۇ بگەن. بەلام ئەگەر كرێكارەكان بە لىك تىگەگىشتىنېكى ھارەبىش بگەن، ئەۋ دىبن بە تاراشكارا كرێكارەكان لە مال و ھالىيان دەرەدەكرتن، پۇلىس ئەۋ دۋكانانەى كە كرێكارەكان دىياتۋانى بە قەرز لەۋى شتۈمەك بېھتىن دادەخەن و تەنانەت كاتېتك بەۋە بىرن كە ھىزى سەرمايەدار ئاشتىخۋازانەيە ھەۋل دەرئ كە سەربازەكان لە دژى كرێكاران ھان بىدن. تەنانەت فەرمان بە سەربازەكان دەرئ كە تەقە لە كرێكارەكان بگەن و ھەر ئەۋ كاتەى لە پىشتەۋەر چىنى كرێكار بگەنەۋەر. كاتېتك كە كارخانەدارنىك لە كۈى رېنج لە مەندۋوبۋىنى چەندىن سەرە لە كرێكاران، مېليۇنلە سەرمايەى بەدەست ھىناۋە. بەلام خۇى لە زىياد كردنىكى كەمى ھەقدەستى كرێكاران دەپۋىرى و تەنانەت ھەۋلىكى كەم كردنەۋى ئەۋ ھەقدەستە دايە، و كاتېتك كرێكاران لە بەرامبەرى دا رادەۋىستن، و ئەۋ كارخانەدارە بە ھەزاران بىنەمالەى بىرسى دەرۋەكەتە سەر جادەكان، بۆ چىنى كرێكار بە تەۋاۋىتى رۋون دەيتەرە كە چىنى سەرمايەدار ”رەكۋو گىشتىك- دۋۇمنى چىنى كرێكارن، و كرێكاران تەنبا دىتۋانن پىشت بە خۇيان و ھىزى يەكگرتۋويان بىەستن. زۇرجار پروۋەدات كە كارخانەدار ھەك خۇخۋازنىك- ھەموو ھەۋلى بۆ فىرودانى كرێكاران دىخاتە گەپ، و بە بانگىھىشتى كرێكاران بۆ سەر سفەر و خانى جوان ھەۋ بۆ شارەنۋەى چەۋساندەنۋەكان بىدا. مانگرتن،

ھەر مانگرتنىك ئەم تىگەپىشتە لە كرێكاران دا بەھىزەر و گەشە پىدەدا كە حكۈمەت، دۋۇمىنيانە و چىنى كرېكار دىبى خۇى بۆ خەبات بە دژى حكۈمەت و ماڧە رەۋاكانى چەماۋەر ئامادە يكا. ھەر بۇيە، مانگرتن ئەۋە فىئرى كرېكاران دەكا كە يەكگرتۋو بىن: ئەۋە نىشان دەدا كە تەنبا كاتېتك دىتۋانن بە دژى سەرمايەدارەكان شەپ بگەن كە يەكگرتۋو بىن؛ فىزيان دەكا كە يىر لە بەرخۋدان و خەباتى چىنى كرېكار بگەنەۋەرە بە دژى چىنى سەرمايەدار و بە دژى حكۈمەتى داپلۇسىتەرى پۇلىسى. ھەر بىۋ ھۇكارىيە كە سۇسيالېستەكان مانگرتن بە ”قوتابخانەى خەبات“ ئادۋىر دەكەن. قوتابخانەيك كە تىيادا كرێكاران فىئرى ئەۋە دىبن كە چۆن بۆ نازادى ئەۋ دۋكانانەى كە كرێكارەكان كار لە دىليەتى كارەبەدەستانى بېھتىن دادەخەن و تەنانەت كاتېتك بەۋە بىرن كە ھىزى سەرمايەدار ئاشتىخۋازانەيە ھەۋل دەرئ كە سەربازەكان لە دژى كرێكاران ھان بىدن. تەنانەت فەرمان بە سەربازەكان دەرئ كە تەقە لە كرێكارەكان بگەن و ھەر ئەۋ كاتەى لە پىشتەۋەر چىنى كرێكار بگەنەۋەر. كاتېتك كە كارخانەدارنىك لە كۈى رېنج لە مەندۋوبۋىنى چەندىن سەرە لە كرێكاران، مېليۇنلە سەرمايەى بەدەست ھىناۋە. بەلام خۇى لە زىياد كردنىكى كەمى ھەقدەستى كرێكاران دەپۋىرى و تەنانەت ھەۋلىكى كەم كردنەۋى ئەۋ ھەقدەستە دايە، و كاتېتك كرێكاران لە بەرامبەرى دا رادەۋىستن، و ئەۋ كارخانەدارە بە ھەزاران بىنەمالەى بىرسى دەرۋەكەتە سەر جادەكان، بۆ چىنى كرێكار بە تەۋاۋىتى رۋون دەيتەرە كە چىنى سەرمايەدار ”رەكۋو گىشتىك- دۋۇمنى چىنى كرێكارن، و كرێكاران تەنبا دىتۋانن پىشت بە خۇيان و ھىزى يەكگرتۋويان بىەستن. زۇرجار پروۋەدات كە كارخانەدار ھەك خۇخۋازنىك- ھەموو ھەۋلى بۆ فىرودانى كرێكاران دىخاتە گەپ، و بە بانگىھىشتى كرێكاران بۆ سەر سفەر و خانى جوان ھەۋ بۆ شارەنۋەى چەۋساندەنۋەكان بىدا. مانگرتن،

پيشهرو

كە كرێكاران لە رېنگاى رزگارى خۇياندا كەلكى لىۋەردەگرن. بەلام تاكە رېنگا نىە و ئەگەر كرێكاران يىر لە باتى رېنگاكانى تر خەبات ئەكەنەۋەر، ئەۋا گەشە و سەرگەۋتەكانى چىنى كرېكار خاۋ دەكەنەۋەر. ئەۋەر راستە ئەگەر مانگرتنەكان بىيانھەۋى سەرگەۋتو بىن بوۋى سىندۋقى مانگرتن بۆ پىشتىۋانى داراى كرېكارە مانگرتنەۋەكان لە كۈى پړۋسەى مانگرتندا پۇيۋىستىەكى خاشا ھەلنەگرە. ئەم جۆرە سىندۋقە كرېكارىانە لە ھەموو ولاتانىترىش دا بوۋى ھەيە؛ بەلام لىرە لە رۋوسىيا، ئەم كارە بتايبەت ھەلنەپە چونكۈ پۇلىس شوئىن سىندۋقە كە دەكەۋى و دەپۇزىتەۋەرە پارەكان دىبا و كرېكارەكان دەستگىر دەكا. ھەلنەتە كرېكاران دىتۋانن ئەۋ سىندۋقانە لە پۇلىسەكان بشارنەۋەر، و سروشتىە كە ئەم جۆرە سىندۋقانە زۆر بەنرخن و ئىمە ئامانھەۋى كرېكاران ئامۇژگارى بگىين كە يىر لە دامەزراندنى ئەۋ جۆرە سىندۋقانە ئەكەنەۋەر. بەلام نايى وا يىر بگرتەۋەرە كە سىندۋقى مانگرتن تا ئەۋ كاتەى لە رۋوى ياساىپەرە قەدەغەيە دىتۋانى ژمارىيەكى زۆر يارمەتيدەرى ھەيى و تا ئەۋ كاتەى كە ژمارەى يارمەتيدەۋەكانى ھىندە كەم بى ناتۋانى زۆر يارمەتيدەر بى. ھەرۋەھا، تەنانەت لەۋ ولاتانەى كە يەكئىتەيە كرېكارىەكان بە رەسمى بوۋىيان ھەيە و برېكى زۆر پارەيان لەبەردەست دايە، چىنى كرېكار ھىشتا ناتۋانى خەباتى خۇى تەنبا لە مانگرتن دا بەرتەسك بگاتەۋەر. تەنبا پۇيۋىستە كە ۋچانىكى كاتى لە كاروبارى پېشەسازى دا (ۋەكۈ قەيرانىك، ھەر ئەۋ شتەى كە خەرىكە لە رۋوسىيا نىيك دىمىتەۋەر) ۋوۋىدا؛ تاكوو خاۋەن كارخانەكان ئەگەر تەنانەت بە دەستى ئەقەستىش بوۋىى مانگرتن شكل پى بىدن، چونكۈ بە قازانچىانە ئەگەر بۆ ماۋىيەك كار نە كرئ و سىندۋقى مانگرتنى كرېكاران خالىى بىىن. ھەر بۇيە بە ھىچ چىشنىك كرېكاران ناتۋانن تەنبا خۇيان لە مانگرتن و كۇبوۋنەۋىي مانگرتنۋان بەرتەسك بگەنەۋەر. ھەرۋەھا مانگرتنەكان تەنبا كاتېتك دىتۋانن سەرگەۋتو بىن كە كرېكاران بتۋانن كاتى شياۋ بۆ مانگرتن ھەلئۇزىن، و كاتېتك كە دىزان چۆن داۋاكارىەكانى خۇيان باس بگەن، و كاتېتك كە لەگەل سۇسيالېستەكان لە پتۈۋەندىيان و لەلايەن ئەۋانەۋەر دىتۋانن راگەينەندراۋ و ئامىلەكەكان ۋەدەست پىتنن. ھىشتا ژۋمارەى ئەۋ جۆرە كرېكارانە لە رۋوسىيا زۆر زۆر كەسە و دىبى ھەۋل بۆ زىادكردنى ئەۋ جۆرە كرېكارانە، بۆ ئاساندنى ئارۋمانى چىنى كرېكار بە چەماۋەرى كرېكار و ئاشنا كردىيان لەگەل سۇسيالېزم و خەباتى چىنى كرېكار بىدرى. ئەمە ئەركىنكە كە سۇسيالېستەكان و كرېكارانى وشىاردىبى پىكەرە بىيخەنە سەرشانىان و پىكەرە بۆ ئەم مەبەستە جىزىى سۇسيالېستى چىنى كرېكار دامەزرىتنن. ھەرۋەھا، مانگرتنەكان ئەۋى فىئرى چىنى كرېكارى ھەموو ولاتان كدروۋە كە بۆ ماڧى كرېكاران و بە شىۋىيەكى گىشتى ماڧى مېللەت، بە دژى دىۋەلت خەبات بگەن. ھەر ۋەك وتمان تەنبا جىزىيىكى سۇسيالېستى چىنى كرېكارە كە دىتۋانى ئەم خەباتە بە بەھىزكردن و پلاۋكردنەۋىي چەكەگەلى دورست لە دىۋەلت و ئارۋمانى چىنى كرېكار لە ئاۋ خەلك دا بە سەرەنجام بگەيەنئى.

لە كاتىكتىردا بەتايبەتى باس لەۋەر دەكەيبن كە چۆن مانگرتنەكان لە رۋوسىيا رېيەرە دەكرىن و چۆن كرېكارانى وشىار دىبىن كەلكىيان لىۋىرېگرن. لىرئەدا تەنبا پۇيۋىستە ئامازە بەۋەر بگەم كە مانگرتنەكان، ھەرۋەك وتمان ”قوتابخانەى خەبات“ن و ئە خودى خەبات و مانگرتنەكان تەنبا ئامرازىكن بۆ خەبات و تەنبا لايەنىكن لە بزوئەۋىي چىنى كرېكار. كرېكاران دىبى لە مانگرتنە دورۋەپرئەزەكان زىاتەر برئۋ و يىر لە خەبات بۆ رزگارى تەۋاۋىتى چىنى كرېكار و ھەموو كەمبى كار بگەنەۋەر، ھەرۋەك چۆن كرېكارانى ھەموو ولاتەكان سە كدروۋەر- ۋادەكەن.

كاتېتك كە ھەموو كرېكارانى وشىار دىبنە سۇسيالېست، واتە كاتېتك كە بۆ رزگارى تېدەكۋىشن و مەبەستىيان بانگەشە و بردنى سۇسيالېزمە بۆ ئاۋ كرېكاران و ھەلئەدەن كە كرېكاران فىئرى ھەموو رېگاكانى خەبات بە دژى دۋۇمىنيان بگەن، لە ھەموو ولاتدا يەكگرتۋو دىبن. كاتېتك كە جىزىى سۇسيالېستى كرېكارى بىيات دىئىن تاكوو خەبات بۆ رزگارى ھەموو خەلك لە ژئىر ستەمى حكۈمەتى و رزگارى ھەموو كرېكاران لە دىليەتى سەرمايە بەرنە پىش، تەنبا لەۋ كاتەدايە كە چىنى كرېكار دىمىتە بەشىكى دانەپراۋ لەۋ بزوئتەرە كرېكارىە گەۋرەيەى كە كرېكارانى ھەموو ولاتەكان تىيادا رېنخراۋ بوۋن، بزوئەۋىيەك كە ھەموو كرېكاران لە ژئىر ئالاپەك دا يەكگرتۋو دەكا كە بە ”كرېكارانى ھەموو ولاتەكان يەكېگرن!“ نەخشىندراۋەر.

پيشهرو

كۆبۈۋنەۋەى سەراسەرى مۇەلىمان و پۇۋىستى گۇرانتكارى لە چۇنىەتى بەرپۇە بردنى خۇپىشاندەكان

ن: ھەسەن رەھمان پەناھ

بەپىنى داۋاكارى "شۋاى ھاۋناھەنگى سىنفىەكانى فەرھەنگىيانى ئىئران" رۇژى پىتىچ شەممە ۲ى مانگى بەفرانبارى ۱۴۰۰ى

ھەتۋاى، كۇبوۋنەۋەرە و مانگرتنى سەراسەرى، يەكگرتۋانە و رېنخراۋى مۇەلىمانى ئىئران لە ئارەزاىەتى بەپەسەند كردنى گەلألەى "سەقت و ئاتەۋاى"

ھەقتەى راپىردۋى مەجلىسى رۇپىم، لە زىاتەر لە سەد شارى ئىئران بەرپۇەچۈ. لە كۇبوۋنەۋەى ئەم جارە، مۇەلىمانى ئارازى كە زىاتەر لە جاران و بە رېژىيەكى بەرچاۋ لە پىشتىۋانى و بەشدارى ژئان لە رېزى خۇپىشاندەكان بەھرەمەند بوۋن، داۋاكارى رەۋاى خۇيان ھەر ۋەك "جىيەجى كردنى گەلألەى رېزىيەندى، چۈنە سەرۋەى ئاستى ھقوقەكانىيان، ئازاد كردنى مۇەلىمانى دەستىبەسەر كراۋ، خوتىندى بەخۇراپى بۆ خوتىندكارانىيان" بە گۈنى دەسلەلاندارانى رۇپىم ئىسلامى گەياند. مۇەلىمان كە لە كۇبوۋنەۋەكانىياندا خوتىنرايەۋەر، بە بەردىۋامى ئارەزاىەتيەكان ھەتا گەيىشتن بە تەۋاى داۋاكارىەكانىيان پىئداگريان كرد. ئاۋى بەشىك لەۋ شارانەى كە ئارەزاىەتيەكان تىيىدا بەرپۇە چۈۋ برىتتە لە : تاران، شىراز، سەنە، يەزەد، مەريۋان، فىروزئاباد، ھەمەدان، ۋرمى، كەرەج، سەبزوۋار، مەشھەد، ئىزە، نەۋشەر، بوشەھر، بۈكان، كرماشان،

رەشت، قەزوین، مەلایر، بابۇل، شاهرود، گۇلپایگان، نوریاباد، مەمەسەنى، ئىسففەھان، داراب، ئەھواز، برازجان، ماشەھر، شەھرى رزا، ئابادە، ئەندىشەك، سەردەشت، رامھۇرمۇز، شیروان، سارى، شوش، بەھمەنى، بەندەرى خۇمەینى، سەقز، سەربەندەر، لۇردگان، ئامۇل، خۇردم ئاباد، بېھەھان، تەۋرئز، شەھرکورد، بجنوورد، ئەراک، گورگان، جەرھۇم، پۇلۇختەر، لاهیجان، کرمان، دېگولان، ئیلام، گوناۋەر، گەچساران، دەشتستان، فردۇس، لامرود، خۇمەینى شەھر، گەتۈند، سەمرۇم، ئىسلام ئاباد، ئەزنا، توربەتى ھەيدەریە، بەندەر عەباس، توربەتى جام، دلفان، قورۋەر، بافق، زەنجان، بىججار، ئەقلىد، نەى رېز، سمنان و گولستان ...ۋ. ھتەد.

لەم رۇژدەدا مۇەلىمانى شارەكانى ئىئران ۋەك بەشىك لە چىنى كرېكار، كە ھىچ ھەنگاۋىكى كدروەيىيان رېنخراۋترىس و يەكگرتۋوترىس

كۆبۈۋنەۋەى سەراسەرى مۇەلىمان و پۇۋىستى گۇرانتكارى لە چۇنىەتى بەرپۇە بردنى خۇپىشاندەكان

ھەموو بزوئتەۋەكانى دىكەى ئىئران و بەتايبەتى ھەموو كۆمەلگەى ئىئران لە بەرانبەر دەسلەلاندأ بگەن. دىتۋانم ۋەك نمۋنە بەشدارى خوتىنكارانى شارى مەريۋان لە چۈارچىۋى پالېشتى لە ئارەزاىەتى مۇەلىمانى سەرەجەم شارەكانى ئىئران لە ئارەزاىەتى ئەۋ رۇژە و خوتىندەۋى بەياننامە لە لايەن ئۈنەرەى خوتىندكاران، راگەياندنى پالېشتى خوتىندكاران بۆ مۇەلىمان بىداگىرى لە سەر يەكىتىى ئىۋان خوتىندكار و مۇەلىم ئاۋىبەم كە چالاكىەكى پىر لە شانازى بوۋ و كارەكەيان شاىەنى بىيركردنەۋىيە زىاتەرە دىتۋانن لە بەرپۇە بردنى ئارەزاىەتى داھاتۋويان بىنەمالە و خوتىندكارانى شارەكانى دىكەش لەگەل خۇيان پىتنە سەر شەقامەكان و ئەۋ جۆرە لە خۇپىشاندەنش لە شارەكانى دىكەدا بەرپۇە بەرن.

پاراستنى بەكىتى و يەكگرتنى ئاخۇۋىى ھەرچى زىاتارى بزوئتەۋەى مۇەلىمان و بىردنە سەرۋەى ئاستى شىۋازى خەبات، دىتۋانپت بە وتنەۋىي درۋشەگەلىكى ۋەك "ئازادى بۆ مۇەلىمان و سەرەجەم زىندانىيە سىياسەكان"، راپەرە مۇەلىم بۆ نەھىشتىنى ھەلاۋاردن، بە ئۈنەرەيەتى لە زۆرىيە كۆمەلگەى ئىئران بۆ نەھىشتىنى ھەلاۋاردن، گەندەلى و سەرگوتى حكۈمەتى خۇيان نىشان بىدن، بەگىشتى پىشت بەستن بە رېيەرەيەتيەكى بىرمەند و ئازا و فىداكار لە مەرەجەكانى سەرگەۋتنى ئىشتا و داھاتۋىي بزوئتەۋەى ئىشتاى مۇەلىمانە.

بزوئتەۋەى مۇەلىمان ھەر ۋەك ھەموو بزوئتەۋەيەكى دىكەى كۆمەلايەتى لە كۆمەلئىك راپا و بۆچۈنى جىاۋاز پىك ھاتۋەر، پۇيۋىستە رېيەرەيەتى ئەم بزوئتەۋىيە بە سەر دوو دلى و كىشەكانى ئاخۇۋىى خۇيان ھەرۋەك ھەبىرونى

رەۋتى لىبرالى و بىرۋكە دۋاكەۋتۋەەكان سەرگەۋپت. لەلايەكى دىكەۋە ئىشتا كە بەرپىرسانى رۇپىم ئايانەۋىت ۋلامەدەرۋەى داۋاكارى مۇەلىمان بىن، پۇيۋىستە رېيەرەيەتى ئەم بزوئتەۋىيە

بە گۇرپنى تاتكىتىك و گرتەنبەرى رېنكارى دىكە، ئاستى خۇپىشاندەكان لەۋىي كە ھەتا ئىشتا ھەيە زىاتارى بەرىنترىكەن و لە بىرى بەرپۇە بىردنى مانگرتنىكى گىشتى لە ئاست ھەموو ئىئران بىن، ئەگەرەكان و پىداۋىستىەكانى بەرپۇەبردنى ۋدھا مانگرتنىك كە ھەرچاۋ بگرن و كارى بۆ بىيركردنەۋىيە زىاتەرە بگەن. مانگرتنى گىشتى تاتكىتىكىكى سەرگەۋتۋىيە بۆ ئاچار كردنى ئەم رۇپمە و خوتىندكارانى شارەكانى بە مەبەستى ۋلامەندەۋە بە داخۋازىيە رەۋاكانى كرېكاران ھەۋلاۋلىتيە ۋزەللەھتەۋىي ئەم كۆمەلگەيە.

مانگرتنى گىشتى، چۆك بە ھەموو دامۋەدزگا و ھىزە سەرگوت كەرەكانى ئەم رۇپمە دادەدات و يارمەتى ئەم بزوئتەۋىيە ئەدات كە بتۋانپت ھەنگاۋى زىاتەر بەرەرۋ پىش ھەلئىپىتت. پالېشتى بەشەكانى دىكەى كۆمەلگە لە سەرۋەى ھەموويان كرېكارانى كارخانەكان و شۈنئە بەرھەمپىنەرەكان، ھەرۋەك سەنەعتى نەۋت و پترۇشىمىيەكان، بەشدارى و پالېشتى خوتىندكارانى زانگۇ ، مەدرەسەكان و بىنەمالەكانىيان لە كۇبوۋنەۋەرە ئارەزاىەتيەكانى سەرگەۋتنى ئەۋ بزوئتەۋىيە و ھەنگاۋىكى گەۋرەتريديت بۆ بەدەست ھىئاننى سەرگەۋتنى دىكە و زىاتەر.

۲ى مانگى بەفرانبارى ۱۴۰۰ى ھەتارى

ۋەرگىزەر لە فارسيەۋەر: زاگروس ***

بزوتنه وهی شکوډاری ماموستانیان لیبر اوانه دریژهی ههیه

ههروههها سهرایه داران و خزمه تگوزارانی مه درسه کانیس بههوی بایهخ نه دران به مافه کانیان دژ بهم په سندرکراوهی مه جلس به توندی نارده زایه تیپیان دهریری. نهوان له بانگه یشتیکدا نووسیایان:

”ئیمه وهک کۆمه لیک سهرایه دار و خزمه تگوزاری کیشوهری رایده گیه نین که له ناست په سندرکراوهی ئیم دوایانهی مه جلس سهرات به ریزبه نندی یه کجار نارازین.

مه گهر ئیمه سهرایه داران و خزمه تگوزاران له سهرما و گهرمادا له پهنا ماموستانیان تازیز له مه درسه کان جزوورمان نییه؟ مه گهر ئیمه پیرسۆنیلی مه درسه نین؟ مه گهر ئیمه بنه مالهمان نییه؟ مه گهر ته وهرۆم له سهر ژایانی ئیمه کاریگهری نییه؟ بوچی مافی ئیمه له بهرچاو ناگرن؟“

په یوست بوونی چه نیدن بهشی تازه له کرێکاران و کارمندانانی نامووزش و په روه درش به ریزی خه باتکارانهی ماموستانیان له لایه کهوه نارده زایه تیپه کانی رادیکالتر کردوونه ته وه و له لایه کی دیکه شه وه میدیای کۆنه په رستی رژییم له وانه سه دا و سیمما، که یهان و جهوانی سهر به سپای پاسدارانی ناچار به درووده له سه و هه لیت و پلیت و هه رده شه کردووه. به لام ئیم هه رده شان له هاوسه نگی هیزی ئیستادا ئاکامی کی نییه و ماموستانیان و پشتیوانانی کۆمه لایه تیپه به رینیانی توورده تر کردووه و ده کات.

ماموستانیان مافخواز و خه باتکار له ئیستادا ریکخراوترین بهشی بزوتنه وهی کرێکارین. په یوه نندی ریکخراوه کانی ماموستانیان له گه ل هه موو ریکخراوه کرێکارییه کان له وانه سه ندیکاکانی هه وت ته په و واحد، ”شۆرای ریکخستنی نارده زایه تیپه کرێکارانی په یمانی نه وت“ و باقیی ریکخراوه رده سه کرێکارییه کان، چرای هیوا گه یشتن به ئامانجی کۆرتماوه و درێژماوهی بزوتنه وهی کرێکارییه دره شاوهرتر کردووه.

ماموستانیان له رۆژانی ۲۰، ۲۱ و ۲۲ سهرماوه زدا نه و نه ده به هیز سو که پاش ۱۰ سال مه جلس نشینانی ناچار کرد تا گه لاله ی ریزبه نندی که له مه جلسدا خو لی له سهر نیشته بو له که شه وه کان به یته نه وه ده ری و به قه ولی شۆرای هاوئا هه نگی به گو تره په سندی بکه ن.

ئیم پاشه کشه یه که به سهر ینکارانی مه جلس نشین دا سهاوه، هه لیت ده سته کو تیکی خه باتکارانه یه و پو یسته له بهرچاو بگری ت. به لام شۆرای هاوئا هه نگی، به پشت به ستن به پشتیوانییه کی به رین که لی کراره، به سی هۆکار ئیم په سندرکراوهی رت کردووه ته وه:

۱- لانیکه می مووچهی ماموستانیان و کارمندانانی نامووزش و په روه درش پو یسته بگاته ۱۲ ملیون تمه ن له مانگدا نه ک ۸ ملیون و ۸۰ هه زار تمه ن.

۲- هاوسانسازی مووچهی خانه نشینکاروان له بهرچاونه گیراوه.

۳- ماموستانیان به ندرکراوه، که بو وده یه اتنی هه ر ئیم خوا ستانه له نارده زایه تیپه کاند به شدارییان کردبوو، نازاد نه کراون.

کردنی فی رکاری، کو تاییه هی تان به تالانی سندووقی پاشه که وتی ماموستانیان و سپاردنی ئیداره که یان به نوینه رانی خودی ماموستانیان.

هه لیت ریکخراوه کانی ماموستانیان، که له ئیستادا پتر له رابردوو جیگی متمانه ی گشت ماموستانیان، له هه ر کۆبوونه وه و یان زنجیره ئاکسیۆنیکدا هیندیک له خواسته کانیان کردووه ته نه وه و یه ت و خستو یانه ته ده ستووری کاری خزانیه وه. به لام گه یاندنی لانیکه می مووچهی ماموستانیان بو سهررووی هی لی هه ژاری، هاوسانسازی خانه نشینکاروان و بردنه سهر وهی ئاسته که ی بو سهررووی هی لی هه ژاری و نازادی ده سته جی هه موو ماموستانیان به ندرکراوه و کو تاییه هی تان به نه منییه تی کردنی نارده زایه تیپه کان و راگه یاندنی به سترانی هه موو په روه نده نه منییه کان، له سهررووی خواسته کانیانه وه بووه.

مه جلسی شۆرای هاوئا هه نگی له دانیشتنی سی شه ممه ۲۴ سهرماوه زدا به په سندرکدنی چه ند مادده یه کی دیکه له گه لاله ی نیزامی ریزبه نندی ماموستانیان، کو تاییه به کاری لیکدانه وهی ئیم گه لاله یه هی تان. به پیی ئیم په سندرکراوهی مه جلس، ئایین نامه ی به کرده وه ده ری تانی یاسای نو ی پو یسته له ماوه ی یه ک مانگدا به به شداریی ناوه نده په یوه ندیداره کان ناماده بکری ت و له لایه نه هیه تی وه زیرانه وه په سندرکری ت.

به پیی یاسای ریزبه نندی، لانیکه می مووچهی کارمندانانی نامووزش و په روه درش ۸ ملیون

که مینه یه کی بچووک دایه که نه منییه تی مالی و ده روونی زۆریه ی کۆمه لگای خستووه ته مه ترسییه وه.“

ماموستانیان خه باتکار ساله هایه که هه م به شیوه ی خو رسک و هه م به شیوه ی ریکخراو بو وه دی هاتنی خواسته کانیان، به رانه ر به ده لته ده ستیان داوه ته خه باتی سه ره شه قام و ئاشکرا. ماموستانیان کۆمه لیک داخوازیان هیه که لی رده دا ده توانین ئاماژه به گرینگترینه کانیان بکه یین.

بردنه سهر وهی مووچه بو سهررووی هی لی هه ژاری له ری گه ی به ریوه بردنی ری ژبه ندی پشه یی ماموستانیان، نازادی ده سته جی هه موو ماموستانیان به ندرکراوه و کو تاییه هی تان به نه منییه تی کردنی خه بات و به ستنی هه موو په روه نده نه منییه کان، هاوسانسازی خانه نشینکاروان و بردنه سهر وهی ئاستی بو سهررووی هی لی هه ژاری، خو نندی بیهرامبه ر له ری گه ی ریگری له خسووسی کردن و کالایی

که مینه یه کی بچووک دایه که نه منییه تی مالی و ده روونی زۆریه ی کۆمه لگای خستووه ته مه ترسییه وه.“

بردنه سهر وهی مووچه بو سهررووی هی لی هه ژاری له ری گه ی به ریوه بردنی ری ژبه ندی پشه یی ماموستانیان، نازادی ده سته جی هه موو ماموستانیان به ندرکراوه و کو تاییه هی تان به نه منییه تی کردنی خه بات و به ستنی هه موو په روه نده نه منییه کان، هاوسانسازی خانه نشینکاروان و بردنه سهر وهی ئاستی بو سهررووی هی لی هه ژاری، خو نندی بیهرامبه ر له ری گه ی ریگری له خسووسی کردن و کالایی

شۆرای هاوئا هه نگی ریکخراوی پشه یی ماموستانیان ئیران رۆژی پنجشه ممه بریارنامه یه کی ده رکرد و تییدا ویرای وه بیره ی تانه وهی بابه ته کانی سهر وه و چاو پو شی کران له هه رده شه کانی به ریوه به ری رۆژنامه ی که یهان، تی شکی خسته سهر مافی تویرته کانی دیکه و نووسی:

له سهر بانگه یشتی ”شۆرای هاوئا هه نگی ریکخراوی پشه یی ماموستانیان ئیران“، ماموستانیان، کرێکاران و کارمندانانی نارازیی نامووزش و په روه درش و له هیندیک شوین خو نندکاران، رۆژی پنجشه ممه ۲۱ مانگی به فرانبار له ۱۰۲ شاری ئیران کۆبوونه وهی نارده زایه تیپه شکوډاریان به ریوه برد. ئیم کۆبوونه وانه سهر ره پای هه رده شه و هی رش و توندو تیژی هی زه نه منییه کان له نارده زایه تی به په سندرکانی نا قیسی گه لاله ی ریزبه ندی له مه جلس به ریوه چوون که ئاکامه که ی پی شیلکردنی مافی ماموستانیان له سهرکار و خانه نشینکارو، نه بوونی فی رکاری بیهرامبه ر و بایه خ نه دان به په روه ده ی ستاندارد و له بهرچاونه گرتنی خواستی نازادی ماموستانیان به ندرکراوه. سهر ره پای که شه وه ای توندی نه منییه تی و جزووری بهرچاوی هی زه نه منییه کان و قه ده غه کردنی کۆبوونه وه له به رامبه ر سازمانی به رنامه و بوودجه، ماموستانیان به به شداریی به رینی خو یان که شه وه ای نه منییه تیپان شکاند و له سهررووی سازمانی به رنامه و بوودجه ده ستیان دایه کۆبوونه وه. له حالیکدا که ماموستانیان له گه ل سهرکو تگه ران له تی که ه لچوون دا بوون، ماموستانیان ژن له ناوه ندی مهیدانی به هارستان دانیشن و سهر ره پای هی رشی هی زه نه منییه کان، یه ک کاتر می ر درێژیه یان به م نارده زایه تیپه دا.

شۆرای هاوئا هه نگی ریکخراوی پشه یی ماموستانیان ئیران رۆژی پنجشه ممه بریارنامه یه کی ده رکرد و تییدا ویرای وه بیره ی تانه وهی بابه ته کانی سهر وه و چاو پو شی کران له هه رده شه کانی به ریوه به ری رۆژنامه ی که یهان، تی شکی خسته سهر مافی تویرته کانی دیکه و نووسی:

”ئیمه له چوونه سهر وهی مووچهی هه موو تویرته کۆمه لایه تیپه کان و کرێکاران و زه حمه تکی شان بو سهررووی هی لی هه ژاری پشتیوانی ده که یین و ژبانیککی خو شبرۆ و شیوا به مافی هه مووان ده زاین و دژی لیکدانه وهی نا کارناسانه یین که پیی وایه بردنه سهر وهی مووچهی ماموستانیان ده بیته هزی چوونه سهر وهی ری ژه ناوسان. نه وه دا هاتی نجوومی، دزی و گه ندلیی به رین و چرپوونه وهی سهر وهت و ده سه لات له ناو ده سته

